

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Kutatótársak!

Kedves Ünneplő Közönség!

Azt gondolom, mindannyian nagyon örülünk annak, hogy a Covid-járvány elmúltával végre visszatérhettünk a korábbi rendhez, így most – 3 év után - ismét az egyik legpatinásabb vidéki egyetem impozáns aulájában, sok meghívott személyes részvételével nyithatjuk meg a Magyar Tudományos Akadémia tudományünnepi rendezvénysorozatát. Azért is nagy öröm, hogy itt vagyunk Szegeden, mert az utóbbi egy-két hétben a tudományos híradások középpontjába került ez a város, a két legújabb magyar Nobel-díjas – Karikó Katalin és Krausz Ferenc által, akiket több szál is köt a napfény városához.

„Ismerethiány.”

Néhány héttel ezelőtt az orvosi és élettani Nobel-díjjal pár nappal korábban kitüntetett Karikó Katalin ezzel a szóval, az ismerethiánnyal magyarázta az oltásellenesség és az áltudományok térhódítását a világjárvány idején.

Mint fogalmazott: „A szakértők épp el voltak havazva amiatt, hogy előállítsák a koronavírus elleni védőoltást, ezért az emberek nem kaptak választ a kérdéseikre. Emiatt azok kezdtek el magyarázni, akik a Facebookon tanulták az immunológiát.”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

E teremben a legkülönbözőbb tudományterületek művelői ülnek. Közös bennük viszont, hogy attól függetlenül, hogy éppen bölcsészek, műszaki tudományokkal vagy élettudományokkal foglalkoznak, társadalomkutatók vagy természettudósok, mindannyian tisztában vannak a tudományos gondolkodás és a tudományos módszer lényegével.

A tudományt nem hivatásszerűen művelők egy részéről ez nem mondható el. Újságcikkek, online bejegyzések, előadások vagy rövid videók alapján pedig még senki sem vált egyetlen tudományterület szakértőjévé sem. Nem is ez, vagyis a szakértői utánpótlás biztosítása a Magyar Tudomány Ünnepe programsorozatának célja. Ugyanakkor úgy vélem, hogy a készen kapott, tetszetősnek tűnő információkkal kapcsolatos kétely, a kritikai gondolkodás igénye az emberek többségének gondolkodásába elültethető akkor, ha a tudomány művelői közérthetőségre törekedve beszélnek a tudományról és annak eredményeiről. Ez pedig kötelességünk. Nagy szerepük van a hiteles tájékoztatásban az újságíróknak is, ezért fontos az az idei rendezvényünk, amely a tudománykommunikációval foglalkozik – nem csak újságírók, hanem kutatók részvételével.

A tudomány egyszeregyét a gyerekeknek, a diákoknak a tanáraik, az iskolapadot már maguk mögött hagyó felnőtteknek viszont mi, kutatók kell, hogy elmagyarázzuk, még akkor is, ha sokszor úgy érezzük, ez a tevékenység az új értéket teremtő tudományos tevékenységtől vonja el az időnket.

Meggyőződésem, hogy ez az energiabefektetés megtérül. A tudomány működését megértő, az új eredményekről már a módszer lényegét megismerve halló, olvasó ember nehezebben lesz félrevezethető, és fogékonyabbá válik a hiteles forrásból érkező információkra.

Kedves Vendégeink!

A Magyar Tudomány Ünnepe 2023. évi mottója: *„Tudomány: válaszok a globális kihívásokra”*. Ennek tükrében programjainkat alapvetően az emberiség jövőjét napjainkban leginkább befolyásoló jelenségek, hatások vizsgálatának eredményeit ismertető rendezvényekből állítottuk össze. A széles programkínálatból a legkülönbözőbb érdeklődésűek is találhatnak maguknak izgalmas előadásokat.

Az egyik legaktuálisabb, legtöbb embert érdeklő téma minden bizonnyal a mesterséges intelligencia lesz. Szó lesz arról, hogy mennyire fontos ennek a szóösszetételnek a definíciója, hiszen a különböző szakterületek képviselői – pl. egy nyelvész vagy egy elektromérnök – nyilván nem ugyanarra gondolnak akkor, amikor

ezt az (idézőjelbe tett) „eszközt” használják. Előadóink szólnak majd a mesterséges intelligencia fejlődését lehetővé tévő tudományos háttérrel, a jelenleg legtöbb embert elérő nagy nyelvi modellek működéséről és az MI várható társadalmi hatásairól is. A kutatók és az emberek többségének mindennapjait is alapvetően befolyásoló mesterséges intelligencia berobbanását mi sem mutatja jobban, mint hogy 2017-ben a tudományetikai kódexből még teljesen hiányzott a rá való utalás, a jelenlegi szabályozásban viszont már a kutatói integritást és a jó gyakorlatokat sértő magatartások közé tartozik az, ha valaki tudományos eredményeinek kommunikálása során eltitkolja a mesterséges intelligencia használatát.

Programjainkban természetesen helyet kapnak a klímaváltozással és a fenntarthatósággal kapcsolatos kihívások. Élelmiszer, víz, energia – néhány kikerülhetetlen téma, ha arról gondolkozunk, milyen feladatok megoldásában kell a tudománynak hangsúlyos szerepet vállalnia ma és a következő évtizedekben.

Tavaly az egyik legnagyobb érdeklődéssel fogadott tudományünnepi rendezvényünk a közelünkben zajló ukrajnai háborúhoz kapcsolódott. A háború sajnos most is folyik, így természetesen idén is foglalkozunk vele.

Kétszáz éve született a mai napig legismertebb és legközkedveltebb magyar költő, Petőfi Sándor. Tudományünnepi előadásunk bemutatja azokat a legfontosabb, hiedelmek formájában öröklődő legendákat, amelyek a magyar kulturális közösségben Petőfi Sándor alakját és életművét övezik, hogy azután feltárja azokat a tényeket, amelyek ezeket a legendákat részben cáfolják, részben árnyalják.

Kedves Kutatótársak!

„Tiszta fogalmakat terjeszteni, zavartakat pedig salakjaikból lehetőleg kitisztítani” – mondta gróf Széchenyi István a Magyar Akadémia körül című beszédében.

Részben ez a mi feladatunk is, ennek a feladatnak a legfontosabb és legszélesebb nyilvánosságot jelentő fóruma pedig a Magyar Tudomány Ünnepe.

Egyik fontos kiemelt programunk, a tavaly sikeresen debütált *Tudományünnep+* előadói a közvéleményt leginkább foglalkoztató témákat dolgozzák fel dinamikus, a

világszerte népszerű TED-előadásokra emlékeztető stílusban, látványos környezetben. Az előadások után az esték házigazdái az előadóval és a közönséggel együtt beszélgetnek az elhangzottakról. Ezeket az előadásokat – a többi tudományünnepi rendezvényünkhöz hasonlóan - élő közvetítésben is figyelemmel lehet követni, az MTA YouTube-csatornáján pedig a rendezvényt követően meg lehet nézni. A tavalyi tudományünnepi rendezvényekről készült felvételeket több százezren nézték meg. Ízelítőül egy adat: a legnépszerűbb, a magyar honfoglalásról szóló előadás felvétele jelenleg mintegy 250 ezres megtekintésnél tart.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Van tehát igény a hiteles tudományra. Ennek tudatában készültek kutatótársaink az idei rendezvénysorozatra, és ennek a gondolatnak a jegyében kívánok mindannyiuknak tartalmas, jó szórakozást a következő egy hónap programjaihoz.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!